

Öğrenci A:

Gerçek ve Hayali Karakterler, Çoklu Anlatılar, Bugünkü ve “Antik” İnsanın Hayat Tecrübeleri

Amitav Ghosh’un *In an Antique Land* ‘inin benim elimdeki kopyasının arka kapağında şunlar yazılı: “bu insan tasvirlerinin [kitabın karakterlerin] bazıları gerçek, bazıları sadece hayali, ama hepsi muhteşem bir romanın karakterleri kadar canlı (olarak beliriyor)”. Abraham Ben Yiju, veya Nameel ve Isma’il’in, Ghosh’un kendi hayal dünyasının ürünleri olduğunu, farklı tarihi kişiliklerin yaratıcı bir karışımı olduğunu, veya bunun gibi birşey ortaya koyacağı anı bekleyedurdum Ghosh’un. [Bu bekleyiş], kitabı okumayı, olması gerekenden daha heyecan verici bir hale soktu: Sonuna kadar devamlı bir kuşku/itimat etmeme halinde kaldım, sonunda da dikkatlice konulmuş bir feragatnameyi [disclaimer] kaçırdım mı diye baktım. Köylerin ve insanların isimlerinin değiştirilmiş olmasından başka bir şey bulamadım. Farzetmem gereken, arka kapaktaki tanıtıcı yazının yazarının demek istediğinin, sadece bazı karakterlerin (“gerçek” olanları) Ghosh’un gerçekten tanıştığı, bazılarının (“hayali” olanların) ise sadece tarihi dokümanlarda karşılaştığı karakterler olduğuydu.

Bu “gerçek” ve “hayali” ayrımı, eğer gerçekten kastedilen bu ise, bu apaçık ki savunulamayacak bir sav. İlk olarak, hem Ghosh için hem de bizim için, bütün karakterler Ghosh’un onlarla etkileşiminden ortaya çıktı. Bu etkileşimlerin tarihi belirliliği, Mısır’da bir tarlada sohbet şeklinde olsun veya Oxford arşivlerinde bulunan bir mektuptan lekelenmiş bir fragman şeklinde olsun, ister istemez yazarın onlardan edindiği izlenimleri şekillendiriyor. Bazıları hakkında Ghosh’un elinde daha çok bilgi var, ama hepsi de biraz [eldeki materyallerden] kurgulanmış/inşa edilmiş, biraz hayal edilmiş. İkinci olarak, bu izlenimler kitabın anlatı biçiminin süzgecinden geçmiş, bu biçim, [literatürde] yerleşmiş çeşitli üslupların karışımı: seyahat yazısı, polisiye, tarih. Bu anlatı biçimlerinden her biri, ve okurların onlardan beklentileri, anlatının şekline ve yapısına, ve dolayısıyla da karakterlerin kimliğine kendi taleplerini empoze ediyor. Kitaba yapısını ve karakterlere de kişiliklerini veren, belirli bir kültürel ve tarihi bağlam içinde hareket eden ve belirli bir yaratıcı biçim içinde ifade edilmiş olan Ghosh’un hayal dünyası.

Kitabın kendi yapısına gelince, Ghosh’un oldukça maarifetli bir biçimde anlatının çeşitli kollarını biraraya getirdiğini düşündüm: Lataifa ve Nashawy’de sosyal antropolog olarak geçirdiği zaman, tarihi dokümanları taraması, ve bu taramanın onu kurgulamasına yardım ettiği Ben Yiju’nun hikayesi ve Kuzey Afrika ve Hindistan arasındaki Yahudi ticareti. Ghosh

kitapta herhangi bir “hedef tanımı” belirlemeyi reddedecektir, ama sayfa 152’deki pasaj bunu dolaylı olarak nerdeyse yapıyor. Burda Ghosh, Nabeel’in, arkadaşları ve ailesinden uzak olmanın getirdiği hisleri yorumlamasına karşı tepkisini tasvir ediyor:

Nabeel’in yorumu aklımda kaldı; hiçbir zaman unutamadım, Lataifa’da veya Nashawy’de biri, ilk defa benimkine benzer bir işe girişmişti, benim hayal dünyama girip benim durumuma, bana gözükmüş olabileceği şekliyle bakmıştı.

In an Antique Land’in romansal biçiminin, geleneksel tarihin yapabileceğinden daha iyi kotardığı şey, bu girişim, yani başka birinin hayal dünyasına girme ve onun dünyasına onlara gözükebileceği şekilde bakma. Burda yine mikrotarih okumalarımızı hatırladım, özellikle de Robert Darnton’ın *The Great Cat Massacre* and Philip Kuhn’un *Soulstealers*. Bu kitaplarda, belirli bir tarihi olay ile ilgili kıt kaynaklar, belirli bir döneme ve kültüre ait genel bilgilerle, orda olmanın nasıl olabileceğinin canlı bir hayalini yaratmak üzere birleştiriliyor. Ghosh başka bir unsur daha ekliyor, bence bu ilginç ama tarihi bakımdan fazlaca şüphe çekiyor. Bugünkü insanlarla, [bunlar] kendisi ve orda karşılaştığı insanlar, 900 yıl önceki insanları birbirine açık bir biçimde bağlıyor. Sayfa 152’de örneğin, Ghosh Nashaway üzerine olan bölümü şöyle bitiriyor:

Onların [Nabeel and Isma’il’in] neden gittiklerini biliyor musun?” diye sordum.
‘Belirli bir nedeni var mıydı?’
Shaikh Musa omuz silkti. ‘Herhangi biri neden gidiyor?’ dedi. ‘Fırsat gelir, ve fırsat kaçmaz/kaçmamalı.’

Ben Yiju’nun hikayesine dönen bir sonraki bölüm şöyle başlıyor: Genç Ben Yiju için, doğuya doğru geziye çıkmak, dünyanın ona sunacağı olanakların en basit ve en doğal olanından yararlanmak gibi görünüyor olmalıydı. (153)

Apaçık ki Nabeel and Isma’il’in Irak gezisiyle Ben Yiju’nun Aden’e gezisini karşılaşmamız lazım. Ghosh, bugünle “antik” bölümleri birbirine bağlama stratejisini tekrar tekrar ve etkili biçimde kullanıyor; başka türlü olsaydı birbiriyle ilgisiz görünebilecek iki anlatıyı, sehayat ve aşk gibi insanın temel hayat tecrübelerini kullanarak, birbirine bağlayabiliyor. Kazanç şu ki, tarih insancılaştırılıyor ve iki dönem arasındaki farklar vurgulanıyor. Bu durumun dezavantajı da, okura, insanın hayat tecrübesinin süreklilik arz ettiği gibi bir yalancı izlenim verebilmesi. Ben Yiju’nin sehayat etmekteki motivasyonu gerçekten Nabeel ve

Isma'il'inkiyle aynı mıydı? Eid'in bir şehir kızına aşkı gerçekten Ben Yiju'nun Ashu'ya aşkına benziyor muydu?